בני יששכר — אייר

בו ידובר הצירוף של הו"י' השולט בחדש הזה. וסגולת החדש וכל הזמנים אשר בזה החדש: צירוף הויה השולט בחדש הזה יהה"ו ייצא מפסוק בר"ת "יתהלל "המתהלל "השכל "וידוע. וכאשר תתבונן בדברי מרן האריז"ל בסוד תפילין דרש"י ותפילין דר"ת. הנה תפילין דרש"י הוא הוי' כפשוטה המאירה בחדש ניסן היוצא מפסוק ישמחו השמים ותגל הארץ. ותפילין דר"ת הם בסוד צירוף יהה"ו היוצא מפ' יתהלל המתהלל השכל וידוע וכתב האריז"ל שהתפילין הללו המה מסוגלים מאד להשגת חכמה (נ"ל כי המה בסוד המוחין דאבא חכמה ע"כ הצירוף הזה נרמז בפסוק הנ"ל. השכל וידוע) כאשר תתבונן כ"ז תבין כי גם החדש הזה אשר מאיר בו הצירוף הנ"ל מסוגל להשגה:

בו ידובר מעניני פסח שני ענין פסח שני בחדש אייר. נ"ל עפ"י מ"ש במאמר א' דהנה צירוף הו"י' של חדש ניסן הוא הו"י' כסדרה. וכבר ידעת ד' פרשיות שבתפילין המה רמוזים בשם הוי"ה. והנה תפילין דרש"י הלא הם כסדרן: קדש. והיה כי יביאך. שמע. והיה אם שמע. והם נגד צירוף הוי' כסדרה. והמה בחי' מוחין הבאים מן אימא בינה והנה צירוף הוי' של חדש אייר הוא יהה"ו כפי צירוף תפילין דר"ת שהם בחי' מוחין דאבא חכמה. והנה ידוע לך מסוד הכתוב וטהרו וקדשו וכו'. טהרה בבחי' בינה אימ"א קדושה בבחי' חכמה אבא. שנק' קדש. והם תמיד בסוד תרין ריעין דל"מ. ע"כ במשניות ב' הסדרים קדשים טהרות נרמזין בפסוק. והיה אמונת וכו' חכמה ודעת בחיבור הו' (וגם תראה סוף סדר קדשים קלים שמתחילין בסדר טהרות מדבר שם בזקני ת"ח. כ"ז שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן הבן) ע"כ האוכל קדשים צריך להיות טהור ומי שאינו טהור לא יאכל מן הקדש. הנה אלו הב' חדשים ניסן אייר הנה צירופיהן כענין צירופי תפילין דרש"י ודר"ת מוחין דאו"א כמש"ל והם בבחי' רדל"מ. ע"כ מי שלא היה טהור בניסן יאכל קדשיו באייר. הבן. כ"ז הנני כותב בדרך אפשר והשם הטוב יודע האמת:

ענין ל"ג בעומר. מהו ענייננו: ענין ל"ג בעומר שנוהגין בו שמחה ושלא לומר תחינה. אומר לך את אשר עם לבבי. ואקדים את אשר כתבתי במשנה מס' אבו' חמשה תלמידי' היה לו לריב"ז וכו' א"ל צאו וראו איזהו דרך טובה שידבק בה האדם (על כרחך צ"ל דשאל להם איזהו טוב כללי שיהיה כולל כל הטובות. דאלת"ה מהו השאלה תורה ומצות המה הטוב כמד"א ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וכו') ר' אליעזר אומר עין טובה. ר' יהושע אומר חבר טוב ר' יוסי אומ' שכן טוב. ר' שמעון אומר הרואה את הנולד. ר' אליעזר אומר לב טוב אמר להן רואה אני את דברי ר"א בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם ע"כ. הנה מה שיש להתבונן א' א"ל צאו וראו היכן צוה להם לראות. ב' כל דבריהם שאמר כ"א וא' מהיכן למדו. ג' מה שאמר להם ריב"ז רואה אני וכו' שבכלל דבריו כו'. האיך יוכלל בכלל לב טוב חבר טוב ושכן טוב ורואה את הנולד וגם עין טובה. הלא פעולת העין קודם ללב כענין שאמרו העין רואה והלב חומד. ונראה לי דהנה אין לך שום שכל מושכל שלא יהיה נשמע מן התורה. והנה צוה להם ריב"ז שיהיו מתבוננים מן התורה איזה דבר הוא טוב כללי והתלמידים החכמים הבינו בדברי רבם אשר הדעת הזה נלמד מן הטוב הראשון הנזכר בתורה הוא הוא הטוב הכללי הכולל לכל דרכי התורה (והיא עפ"י דרך שאמרז"ל הרואה ט' בחלום סימן יפה לו הואיל ופתחה בו התורה בתיבת טוב תחלה. כי מן בראשית עד תיבת טוב אין אות ט' נשמע מזה שיש ללמוד מהאות והתיב' שנכתב בתורה בראשיתה. היינו שאותו האות והתיב' נזכר בתחלה בתורה אותו הדבר הוא דבר כללי לכל הנאמר אחריו. והנה התורה היא טוב. אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב וכו' ממילא כל דרכי התורה היא טוב. אבל כללית טובות התורה בודאי יש ללמוד מן הטוב הראשון הנכתב בתורה וכנ"ל) והנה יצאו התלמידים ודקדק כ"א מן הטוב הראשון הנאמר בתורה שהוא בודאי טוב כללי. הנה למד ר"א. הנה טוב הא' הנזכר בתורה הוא וירא אלקים את האור כי טוב. הנה תלוי הטוב הראשון בתו' בראי'. מזה נלמד הדרך הטוב הכללי הוא עין טוב' ור' יהושוע למד מדכתיב שהיה חושך ע"פ תהום. ויאמר אלקים

יהי אור ונעשה האור חבר להחשך. וירא אלקים כי טוב נשמע דרך הטוב הכללי הוא חבר טוב. ר' יוסי אומר שכן טוב דהרי כתיב וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וכו' ודרשו בזה חז"ל (כמו שפירש"י בזה) ראה שאין נאה שיהיה האור משתמש בערבוביא עם החשך וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה היינו סמיכות בשכינות זה לזה. וע"ז נאמר וירא וכו' כי טוב. הנה נשמע שכן טוב הוא הדרך הטוב הכללי ר' שמעון אומר הרואה את הנולד. כי וירא אלקים את האור כי טוב. דרשו חז"ל (וכפירש"י אף בזה אנו צריכין לדברי אגדה) שצפה הקב"ה במעשיהן של רשעים וראה כי טוב לגנוז את האור. הנה נשמע הטוב הכללי הוא הרואה את הנולד ר"א בן ערך אומר לב טוב כי מהתחלת התורה. בראשית עד תיבת טוב ל"ב תיבות יורה על ל"ב טוב הוא הטוב הכללי. ע"כ אמר ריב"ז רואה אני וכו' שבכלל דבריו דבריכם. כי הן אמת שגם דבריכם נשמעים מן התורה הלז שכל אלה הם טובות כוללים. אבל הטוב שלמד ר"א בן ערך נשמע מן התורה שהוא כולל גם כל אלה טובות שאמרתם. דהנה לימוד כ"א הוא רק מהפסוקים המיוחדים המוסמך אל הטו' והנה הוא נלמד מכל הכלל דהיינו מהתחלת התורה עד הטוב. א"כ שמע שהטוב ההוא כולל כל הטובות שאמרתם. והם אינם כוללים דבריו הג"ה וכן בהפכו יצאו וראו וכו' הנה כ"א לפי דרכו מדנשמע מן התורה שזה הוא הטוב. נשמע הפכו הוא בהיפך. שידיעת ההפכיים אחד (והא דשאל אותם שוב צאו וראו וכו' יתבאר אי"ה במ"א) אבל מהראוי להתבונן בדברי ר"ש שאמר בדרך הטוב הרואה את הנולד וכמ"ש בפנים לימודו ובהפכו אמר הלוה ואינו משלם. וי"ל דהנה הרואה את הנולד הוא נלמד שצפה הקב"ה מעשיהן של רשעים וראה כי טוב ליגנז האור. ואמרו גנזו לצדיקים לעתיד לבא ב"ב עתיד להחזירו לנו ונאמן הוא בעל מלאכתינו (שלקח מאתנו האור וגנזו) להחזירו ולשלם לנו לע"ל וזה הוא הטוב. נשמע הפכו הוא הלוה ואינו משלם. וג"כ הוא עפ"י משארז"ל בפסוק אין אומר ואין דברים כיון שנגנז האור הראשון ששימש ל"ו שעות מכאן ואילך. הלילה לוה מן היום והיום לוה מן הלילה. ומחזירין זה לזה באמונה בלי אומר ובלי דברים היינו בלא שטר ובלא עדים והנה בזה כתיב וירא וכו' כי טוב ויבדל וכו' וקבע לזה תחומו וכו' ולוין זה מזה ומחזירין באמונה. והנה הפכו הלוה ואינו משלם הבן: והוא דבר נחמד להבין וישר למוצאי דעת:

והנה ע' בדברינו בדרושי' לחג הפסח בכוונת ליל א' שהוא הכל בחפזון נעשי' כל האורות והשפעו' המוחין (לקבלת התורה) באיתערות' דלעיל' שלא ע"י מעשינו (כמו שהיה במצרים שלא יכלו להתמהמ' עד שיתהווה הדבר ע"י מעשינו) והנה להיות הארה שלא ע"י מעשינו אין לזה קיום. ע"כ צונו הש"י אח"כ מצות ספירת העומר. מ"ט יום ואנו סופרין יום אחר יום. דרגא בתר דרגא ומאירין האורות הנצרכין לקבלת התורה ע"י מעשינו ויש לזה קיום ואז היא יום קבלת התורה. והנה ימי הספירה הם מ"ט ימים מנין לב טוב הנלמד על הטוב הכללי מן תיבת בראשית עד וירא אלקים כי טוב (ועיין בדרושים הנ"ל ענין כוונות הלילה הזה (מ"ה ב"ן) מצה (ע"ב ס"ג) בגי' יהי אור סוד אור הגנוז. הבן מאד) היא הטוב הכללי אל התורה אשר בה גנוז האור הטוב. ע"כ צונו הש"י לספור קודם מתן תורה מ"ט ימים מנין לב טוב. אין טוב אלא תורה כמה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי. וע"כ נקרא התורה טוב מפני שבה נגנז האור כי טוב: ויש בתורה ל"ב נתיבות חכמה בראשית תירגם יונתן בחוכמתא. סוד ראשית חכמה כידוע הרי לך בתורה ל"ב (היינו ל"ב נתיבות חכמה) טוב (היינו אור הגנוז אור כי טוב) ע"כ להבנת התורה צונו הש"י לספור מ"ט ימים מנין לב טוב) ואח"כ הוא יום קבלת התורה ומעתה הקורא נעים תנה לבך הטוב ותראה רמיזת לב בתורה (כמש"ל) הוא רק בחשבון ל"ב תיבות מן בראשית עד תיבת טוב. כי בראשית התורה הקדומה רשומה חכמתך הסתומה (ל"ב נתיבות חכמה) מאין תמצא והיא נעלמה ע"כ נרמז הלב רק בחשבון התיבות מן בראשית (חכמה) ל"ב תיבין עד תיבת טוב (רמז ל"ב נתיבותי' הנעלמי' אוריית' מחכמה נפקת) ותיבת טוב היא בפירוש בתורה מזה נשמע בהגיע עתותינו עת דודים במצות ספירתנו להכנעת לב טוב לקבלת התורה: בהשלים בספירה מספר ל"ב אז מתגלה הטוב אור הגנוז שננגז בתורה: ע"כ עושין היום הזה יום שמחה אור צדיקים. הבן כי א"א לפרש: